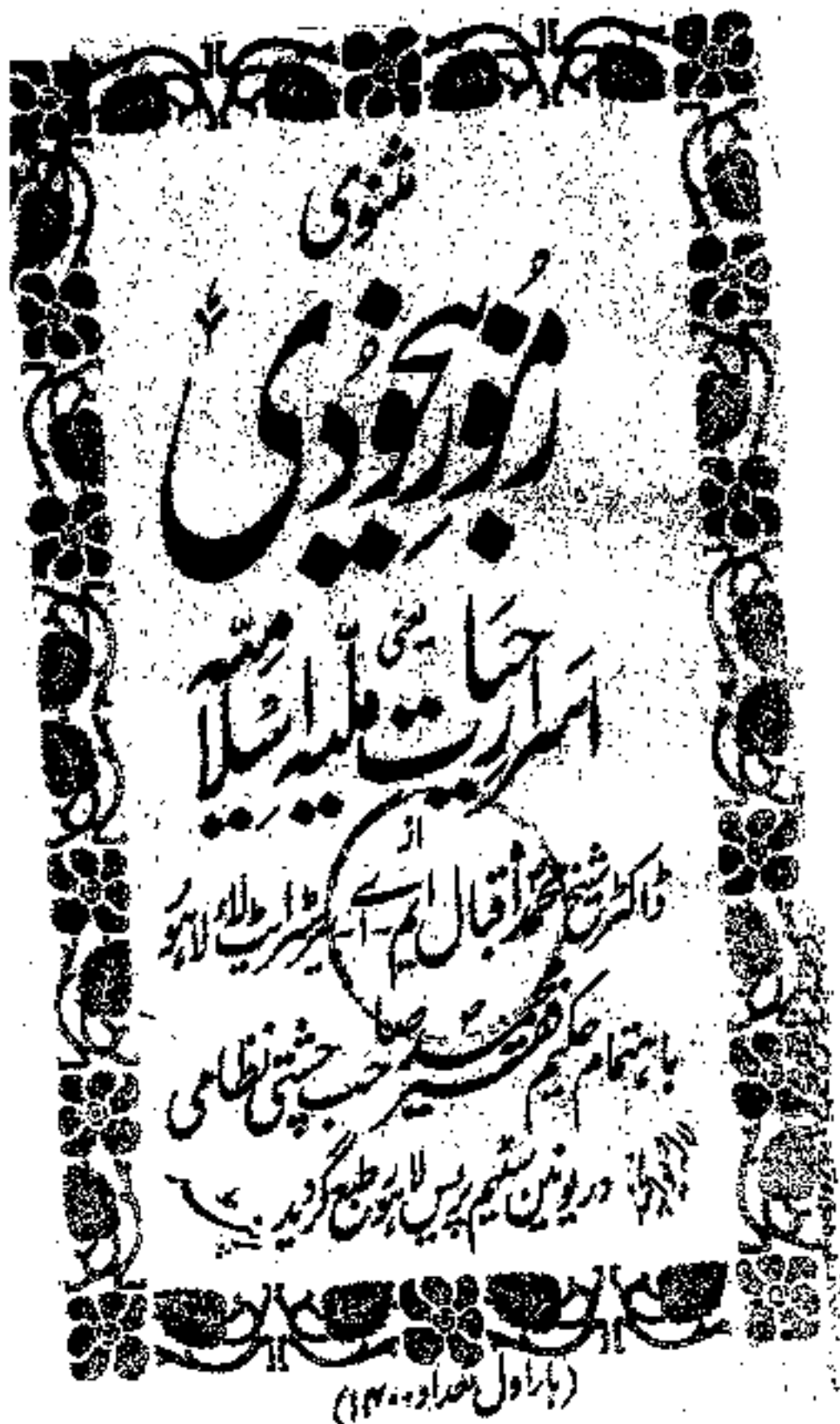

مثنوی رموز پیخودی یعنی اسرار از حیات ملیه اسلامی

دیباچہ

یہ نئی کسی طویل الذیل دیباچے کی محتاج نہیں تاہم اس کے مقاصد کی ایک مختصر تشریح ضروری ہے جس طرح حیاتِ افراد میں جلبِ منفعت و دفعِ مضر تعیینِ عمل و ذوقِ حقائق عالیہ احساسِ نفس کے تدریجی نشوونما۔ اس کے تسلسل۔ توسیع اور استحکام سے ایشہ ہے اسی طرح اعلیٰ اقوام کے حیات کا راز بھی اسی احساسِ ایابالفاظ و دیگر قومی اذاتی کی حفاظت۔ تربیت اور استحکام میں مضمر ہے اور حیاتِ ملیہ کا انتہائی کمال یہ ہے کہ افرادِ قوم کسی اہمین مسلم کی پابندی سے اپنے ذاتی جذبات کے حدود مقرر کریں تاکہ انفرادی اعمال کا تباہنہ و تناقض مٹ کر تمام قوم کیلئے ایک قلبِ مشترک پیدا ہو جائے۔ افراد کی صورت میں احساسِ نفس کا تسلسل و توسیع سے ہے اقوام کی صورت میں اس کا تسلسل و استحکام قومی تاریخ کی حفاظت سے ہے گویا قومی تاریخ حیاتِ ملیہ کے لئے بمنزلہ قوتِ حافظہ کی ہے جو اس کے مختلف مراحل کے حیاتِ اعمال کو مربوط کر کے "قومی اذات" کا زمانی تسلسل محفوظ و قائم رکھتی ہے۔ علمِ ابحاث و عمرانیات کے اسی نکتے کو مد نظر رکھ کر یں نے ملتِ اسلامیہ

کی بہت سبکی اور اس کے مختلف اجزاء و عناصر پر نظر ڈالی ہے اور مجھے یقین ہے کہ آنتِ مسلم کی حیات کا صحیح ادراک ایسی نقطہ نگاہ سے حاصل ہو سکتا ہے البتہ اس ضمن میں ایک ضروری سوال پیدا ہوتا ہے اور وہ یہ ہے کہ ایسی محققانہ جماعت کا انحصار زائل کرنے اور اس کی زندگی مفید و محکم کرنے کے عملی اصول کیا ہیں؟ اس سوال کا مجھل جواب شنوی کے دونوں حصوں میں آچکا ہے مگر مفصل جواب کے لئے ناظرین کو انتظار کرنا چاہئے اگر وقت نے مسامتہ کی تو اس شنوی کا تیسرا حصہ اسی سوال کا تفصیلی جواب ہوگا۔

استاذی حضرت قبلہ مولانا مولوی سید میر حسن صاحب دام فاضلہ پروفیسر مری کالج سیالکوٹ اور مولانا شیخ غلام در صاحب گرامی شاعر خاص حضور نظام دکن خلد اللہ ملکہ و اجلالہ میرے شکرینے کے خاص طور پر مستحق ہیں کہ ان دونوں بزرگوں سے بعض اشعار کی زبان اور طرز بیان کے متعلق قابل قدر مشورہ ملا۔ علیٰ ہذا القیاس اپنے احباب میرزا ننگ میرزا اعجاز اور مولانا عماد علی کا بھی سپاس گزار ہوں کہ بعض مطالب کی تحقیق میں ان سے بھی مدد ملی۔

محمد اقبال

پیشکش حضورِ ملت

منکر نتوان گشت اگر دم زخم از عین
این نشہ بن نیست اگر باد گرے بہت

عرفی

ختم بر تو دورہ ایام کرد

بہم کرد لہا جگر چاکان تو

جلوہ ہائے خویش را شناسنا

اسے تماشہ عا ر و ستو،

اسے تراحق زبدہ اقوام کرد

اسے مثال انبیا پاکان تو

اسے بعشق دگر ایں دل با ختم

اسے فلک مشیتِ غیا کو بر تو

بہ چھوچ آتش تہ پامیری

اے نظر حسن تر سازاؤہ

رمز سوز آموز از پروانہ

طرح عشق انداز اندرین

خاطر م از صحبت تر ساگفت

ہم نوا از جلوہ اغیارگفت

برد ساقی جبین فرسواو

من شہید تیغ ابروئے توام

تو کجا بہر تماشا میری

از راہ کعبہ دور افتادہ

در شہر تعمیر کین کاشا

تا زہن بے پین ما خوش

تا نقاب روی تو بالاگفت

داستان گیسو خسارگفت

قصہ مرغ زادگان ہمو ادا

حاکم واسوۃ کوئے توام

از ستایش گشتر معنی بالاتر

از سخن آینه سازم کرده اند

بار احسان بنیاد گردم

سخت کوشش مثل خنجر درین

گرچه بحر موج من قیامت

پرده زنگش نیستی

و شرار آبادستی انکارم

برت جانم نیاز آورده است

پیش بر لوان فرو ناید سرم

وز سکنند سبب نیازم کرده اند

در گلستان غنچه گرد و دامنم

آب خنجر می گرم از سنگ گران

بر کف من کار سیه گردانستی

صدید موج نیستی

خلعتی بخشد مرا خاک سرم

هدیه سووگداز آورده است

<p>بر گل صبحم چو شبنم می چکد تا به صحن گلشن است اندرش همچو دل اندر کنار استی آتش او از دلم آئینه رخسار پیش تو آویزم این آئینه را شعور زنجیری بر گسور خویش</p>	<p>در آسمان آنگوں می چکد من ز جو بار بکتری سایه امش زانکه تو محبوب بار استی عشق تا طرح فغان در سینہ رخسار مثل گل از زخم گام سینہ را تا نگاہ افکنی بر روی خویش</p>	
	<p>باز خوانم قصه پاریته است تا ز سار و غم از سینہ است</p>	

خوابم از حق حیات محکم	از پئے قوم ز خود نامحکم
عالم اند خواب و من گریا ندیم	در سکوت نیشب نالان ندیم
ورودین با حق و یاست سیوم نو	جانم از صبر و سکون محروم نو
تا ز راه دیده بیر کوش	از زور و دشمنی کوش
از سحر در یوز شب بنم تا گجا	سوزن چوین لاله سیم تا گجا
باش لب در آرزیم چو شمع	اشک خود خورشیدم چو شمع
دیگر آن را محفل استم	جلوه افروزم خود کاستم
بفتم اشک منده ادینہ	یک نفس فرصت ز سینہ

جانم اندر سپیکر فرسوده	جلوہ آب ہے است گرد آلود
چوں مزاج ازل حق آفرید	نالہ در ایشیم دم تمید
نالہ افشاگر اسرار عشق	نوبت حسرت گفتا عشق
قطرت آتش ہوا شاہکار	شوخی پرانہ بخت خاک را
عشق را وانے مثال لایب	در گریانش گل یک نایب
من ہیں یک گل ستان زخم	مخمسے بنواب شاد زخم

تاز خاکت لالہ سے بڑھ

نغمہ ہائے خفتہ سرسبزین زند

حزبها را گن گفتم خیر

فرد و قوم آئینه یک دیگر اند

فرد می گیرد ملت احترام

فرد تا اندر جماعت کم شود

مایه دار سیرت در پینه او

حاصل استقبال و ماضی است او

در لشرف و تقی نمودار ملت است

پیکرش از قوم و جانش از قوم

هستند از جماعت دورتر

هم خیال و نشین و هم سر اند

ملت این افرادی باید نظام

قطره و سحبت است از مردم

رفته و آینه در آئینه او

چون ابد آنها اوقات او

احساب کار او از ملت است

ظاهرش از قوم و پش از قوم

در بیان قوم گویامی شود

پخته تر از گرمی صحبت شود

وحدت و استقیم از کثرت است

لفظ چون از بیت بیرون

برگ سبز کنزها را خوشتر است

هر که آب از زمزم ملت نخورد

قوتها از مقاصد غافل است

قوم با ضبط آشنا گرداندش

بیره اسلاف پویامی شود

تا بعضی فرد هم ملت شود

کثرت اندر حدت حدت است

گوهر مضمون بحسب شکست

از بهاران تا اتمیدش گسخت

شعله با منغمه در درون فرود

قوتش شفقگی را مائل است

زرم و مثل صبا گرداندش

پایه گل مانند شمشادش کند	دست پند که از او بش کند
--------------------------	-------------------------

چون حیرت سلفه امین شود	آهوی رم حواو مشکین شود
------------------------	------------------------

تو خودی از بخودی نشناختی	خویش اندر کجا انداختی
--------------------------	-----------------------

جو پیر سیت اندر خاک تو	یک شعاع عس جلوه ادراک تو
------------------------	--------------------------

عیش شیشم از غم از غمش	زنده از انقلاب بردهش
-----------------------	----------------------

واحدت بر نمی تا بدونی	ز تاب او من استم تو تنی
-----------------------	-------------------------

خویش را خویش باز خویش ساز	تا ز نامی پر رواند نیاز
---------------------------	-------------------------

آتش از سوز او گرد بلند

فطرتش آزاد و ہم نجیری است

خوگر سپار ہم پیدش

چون خلوت خویش را و کشد

نقش گریزندش او می شود

جبر قطع اختیارش می کند

ماز تا نیاز است کم خیز و نیاز

در جماعت خود شکن گرد خودی

این شمشیر شعله اندازد کند

جز و او را قوت کل گیری است

هم خمی هم ندگی نامیش

پائے در ہنگامہ جلوت نیند

من ز ہمی ایڑو تو می شود

از محبت ما یہ ارش می کند

ماز با ساز و ہم خیز و نیاز

ماز گلبرگ کے چین گرد خودی

دھنگتہ ہاچوں تیخ پولا دست تیز

گرنی فہمی ز پیش ماگریز

در معنی این کلمت از اختلاف افراد پیدامی شود

تکمیل نسبت از نبوت

رشته این داستان در گم است

اورا چو گل چمن سیم

حفظ آواز از سخن آراست

از چہ در بستہ بطلمرم است

در جماعت را بسیم

فطرش و از تہ کیانی است

سودش در شاہراہ زندگی

مردمان خراگریک دیگر شنود

وزیر زندگی باہر اند

مخفل انجم جذب باہم است

خیمہ گاہ کاروان کوہ جبل

سستی و بجاتار و پودر کاراو

ساز برق آہنگ او نواختہ

گو شمال بستجو ناخوردہ

لہ اور گاہ جنگ

آتش اور گاہ زندگی

سفتتہ یک رشتہ چوین گوہر شنود

مشاہدہ کاران گرفتار اند

ہستی کو کب کو کب محکم است

مرغزار و دہن صحرا و تل

ناکشودہ پستہ پندار او

نغمہ اش در پردہ ناپرداختہ

زخمہ ہائے از رو تا خوردہ

تا بسا ماں محفلِ نوزادہ اش

نود مید سبزہ خاکش ہنوز

منزلِ یو و پری اندیشہ اش

تنگ میان ہستی خاکش ہنوز

بیم جان سرائی آب و گلش

جانِ او از سخت کوشی کم ند

ہر چہ از خود می مد برداش

تا خدا صاحب دلے پیدا کند

می توان با نپہ چیدین بادش

سرخون اندر گلِ تاکش ہنوز

از گمانِ خود رسیدن پیشہ اش

فکرِ او زیر لبِ ہاش ہنوز

ہم بادِ تند می زد و لاش

بہنجہ در امانِ فطرت کم ند

ہر چہ از بالا افتد برداش

کز فغانے نغمہ انشا کند

ساز پرانے کے آواز اور	خاکِ انجمنِ حیاتِ تازہ
ذرتِ بے مایہِ ضوگیر اور	ہر متاعِ ارجِ نوگیر اور
زندہ از یک دمِ و صد پیکر کند	مخملے رنگین ز یک سان کند
ویدہ اومی کشد لب جانِ مد	تا دومی میری پیداشو
رشتہ اش کو بفلکِ داس کے	پارے زندگی را ہم کے
گلستاںِ دشتِ و پیدیا کند	تازہ اندازِ نطنس پیدیا کند
از قفِ او ملتے مثلِ سپند	بر جہد شور افکن و بیگامہ بند
یک شرمی افکند اندر دلش	شعلہ در گیری گرد و گلش

۱۔ آواز۔ ۲۔ اصلاحِ موعظی۔ ۳۔ دوا اور دوا مقام سے ترکیب پائے۔ ۴۔ تلخ ہے دین و دنیا کی طرف۔

نقش پایش خاک را بنیا کند	ذره را چو چمک زین سبنا کند
--------------------------	----------------------------

عقل عریان را و دهر پیرایه	بخشد این با یه را سر مایه
---------------------------	---------------------------

دامن خمی ز نذر اخگرش	هر چه غش باشد باید از سرش
----------------------	---------------------------

بند ما از پا کشاید بنده را	از خداوندان را بید بنده را
----------------------------	----------------------------

گویش تو بنده دیگر نه	زین بتا بے زبان کمتر نه
----------------------	-------------------------

تا سونے یک مد عایش می کشد	حلقه آهنین بسا پیش می کشد
---------------------------	---------------------------

نکته توحید باز آموزدش

رسم آهنین بنا ز آموزدش

کاملاً سلامتی حاصل ہو
 اور ان کی بیماری

مکمل اول

توحید

پے بہترین اور از تو حیدر

کشتی اور کشتی کے ساتھ

جہاں کیفیت کم کر دیکھیں

ورنہ اپنے چارہ پر منزل کجا

<p>اول حق را بر تو حیدر است تا ز اسرار تو بنماید ترا بدین ازو حکمت آئین ازو عالمان را جلوه اش خیرت پست اندر سایه اش گرد بند قدرت او برگزیند بنده را دره حق تیزتر گردد و گش</p>	<p>دراتی الرحمن عبداً مستجاب امتحانش از عمل باید ترا زور ازو قوت میزاید تمکین ازو عاشقان را بر عمل قدرت دهد خاک چون آگه گیر از جند نوع دیگر آفریند بنده را گرم تر از برق بنخس اندر گش</p>
--	---

لَهُ إِنَّ كُلَّ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا إِلَى الرَّحْمَنِ عَبْدَاهُ بِسْمِ اللَّهِ

چشم می بیند سیاه کاست	بیم شک می راند کیر حیات	
	چون مقام عبده کسکم شود کاسه دریره بزم جسم شود	
ساز ما را پرده گردان لا اله پرده بند از شعرا افکار زندگی را قوت افزاید همه دل گرازیادش نسوزد گل شود خمرین امکان آیه سوختیم	ملکت بیضایتن و جان لا اله لا اله ساریه اسرار ما عشق از لب چوین بد آید همه نقش او گرسنگ گدیر دل شود چون دل از سوختنش او ختمیم	

سوز او بگل دشت این آئینه ما	آب لہا در میانِ سینه ما
نیست غمخیزِ داغ او کالام	شعله اش چون لاله رگہار ما
خوش فادون و ابو ذری شود	اسوز از توحیدِ حمری شود
شوقِ رمستی ز سمانگی است	دلِ مقامِ خوشی بویگی است
روشن از یک جلوه این سینا	ملت از یک رنگی دلہا
در ضمیرش مہ عابدیکے	قوم را اندیشہا بابدیکے
ہم پر خوب زبنت او کے	جذبہ بابد در زبنت او کے
نیست ممکن انجنیں انداز فکر	گر نباشد سوز حق در سہاز فکر

ما سلمانیم و اولادیم خلیل	از ایبیکم گیر اگر خواهی دلیل
با وطن وابسته دیریم	بر نسبت بنیای تعمیریم
اصل ملت وطن دین که چه	باد و آب و گل برتیدن که چه
بر نسبت نازا شدن نادانی است	حکم او اندر تن و تن فانی است
ملت ما را اساس دگر است	اساس اندر دل منزه است
حاضریم و دل بغائب بسیم	پس نسزد این و آن راستیم
رشته این قوم مثل انجم است	چون نگه هم نگاه ما گم است

له مِلَّةَ آيِكُمْ اِبْرَاهِيْمَ (آیه شریفه)

یک نما یک میں کیا اندیشیم

طرز و انداز خیال مالکیت

سیر خوش چین یک کوشیم

دعاے عالم مال مالکیت

مازہمت سے او خواں شدم

یک زبان و یک دل و یک جاں شدم

در معنی این که بایس و حزن و خوف اُمم انجبار است
 و قاطع حیا و توحید الهی این امراض می کند

مرگ اسماں ز قطع آرزو است له زندگانی محکم از لا تقنطوا

تا امید از آرزوی پریم است تا امید از زندگانی را سم است

تا امید می همچو کور افشار است گرچه لوندی پامی آرد است

تا توانی بست در آن حساب او تا مرادی بسته این بود ما او

له لا تقنطوا من رحمة الله (آیه شریفه)

زندگی را یاس خواب آور بود	این سستی یعنی عنصر بود
چشم جان بر سر اش اعدا کند	روز روشن را شب بیدار کند
از پیش میرخواندے زندگی	خشاک گرد چشمهای زندگی
خفته مانعم در تیر یک جا ست	غم ز گریبان را مثال نشتر است
اے که در زندانِ غم باشی ای سر	از بی تسلیم لا تحزن بگیر
این سید تیرا صدیق کرد	خوشش از پیمانہ تحقیق کرد
از رضا مسلم مثال کو کب است	در رہ سستی بزم برب است

اے لا تحزن ان الله معنا + (آیہ شریفہ)

گر خدا داری ز غم آزاد شو

از خیالِ بیش و کم آزاد شو

قوتِ ایمان حیاتِ فزایدت ^۱ و رَوِ الْاَخْوَفِ عَلَيْهِمْ بِاِيَدِ

چون کلبه سوره فرعون ^۲ قلبِ خویش از لَاحْتَفِزِ مَحْكَمِ

بیم غیر الله عمل و من است کاروانِ زندگی را برهن است

عزمِ محکم ممکنات اندیش ازو ^۳ همتِ عالی تا مل کنش ازو

تخم او چون در گنج رانشت ^۴ زندگی از خود نمائی بازماند

۱ وَ رَوِ الْاَخْوَفِ عَلَيْهِمْ بِاِيَدِ
۲ چُونِ كَلْبِهِ سُوْرَةُ فِرْعَوْنَ
۳ عَزْمٍ مَحْكَمٍ مُمْكِنَاتٍ اَنْدِيْشِ اَزُو
۴ تَخْمِ اَوْ چُوْنِ دَرْ گَنْجِ رَا نَشْتِ

فطرتِ اوستنگ تا ب سازگار	با دل لرزان دستِ عسکر
و در دوازده طاقتِ عساکر را	می باید از دماغ افکار را
و شمنتی ساں اگر بیند ترا	از خیابانت چو گل چند ترا
ضرب تیغ او قومی تر می فتد	هم نگاهش مثل خنجر می فتد
بیم چون بندست اندر پای ما	وز نه صدیل است در پای ما
بر نمی آید اگر آهنگ تو	ز دم ز بیم است چنگ تو
گوشتش تا بشود که دروغ خیزد	بر فلک از ناله رورست خیزد
بیم بسوی است از اقامتِ گ	اندرونش تیره مثل بیمِ گ

تنگ تا ب سازگار - لرزان -

چشم او بر بمن کار حیات	۱۵	گوش او بزرگیر اخبار حیات
هر شتر نهان که اندر قلب است		اصل او بیم است اگر بینی در است
لابه تکاری مکین دروغ	۱۵	این همه از خوف میگیرد فروغ
پرده نور را بپیرایش		فتنه را غش را دور و دیش
زانکه از بهمت نیاشد استوار		می شود خوش شو بانا سازگار

هر که در مزین فهمیده است

شکر را در خوف مضمون دیده است

۱۵ بزرگیر - چور + ۱۵ لابه - خوشامد +

سرخ را در گرمی سپار گفتم	سرخ تیر از لب سوفا گفتم
ز ولفقار حیدر اسلاف تو	ای پر سیا جوهر اندر قاف تو
شام بر سر شفق باشد	قوت بازوئی خالد بدو
جنت الفردوس ز ریاضات	آتش قهر خدا سر پات
هر کجا باشم سر ایاتم	در بویم میان کیشم
نیک می بنمیدم توئی سیدم	از کمان آرم چو سوسیه سیدم
فانغ از اندیشه ایسویم	گزینشده میان قلب سلیم
نیمه را موج خون پوشانمش	چاک حال از دل خود و در آتش

خطا ہر شے دشمن نورِ باطن است	صرفے اور قلبِ باطن است
------------------------------	------------------------

از قف و آب گرد و جان من

ہم چو شبنم می چکد پیکان من

حکایت شیر شہنشاہ عالمگیر حکیمہ علیہ السلام

شہنشاہ عالمگیر گدوں آستان	اعتبار و دو مان گورگان
---------------------------	------------------------

پایہ سلیمان ترازو	احترام شہنشاہ پیر پیر ازو
-------------------	---------------------------

سپاہ کازدار کفر و دین	تکلیف ما ز فدا گنج خدای
-----------------------	-------------------------

تسخیر اتحاد سے کہ اکبر رو پید	باز اندر فطرتِ ارا و مید
شمعِ دل در سینه با روشن ہو	ملت از فساد این نبود
حق گزید از بند عالمگیر را	ان فقیر صاحبِ شمشیر را
از پے احیای میں مامور کرو	بہر تخریبِ یقین مامور کرو
بیشتر خیرِ خرمین اتحاد سو	شمع میں درل بر فرو
کوزخان داستانہا سنا خشنند	وسعتِ دراکل و نشنا خشنند
جانم از مظلومی اومی تپد	اشکِ خون از دیدہ دل محکد
شعلہ تجویس را پڑاند بود	چوں بر آسیم اندین بتجا بود

در صفِ شایسته‌هاں کجاست

فقرِ او از ترش سداست

روزے آن زمیند تاج و تیر

صبحگاهان شد بیهوش

خوش کیفیت با سحر

شاهِ مزاجه شد محو نماز

نوشه و دیر از امان دست

بوی انسان داشت از نساخ

آن سپیدار و شهنشاه و فقیر

با پرستگار وفا اندیشید

طائران رخ آن بر شجر

غیر از در حقیقت از مجاز

دور سوتش لرزه گشت

پیر عالمگیر از دگر

دستِ ناپدیدہ خنجر پر کشید	شیرِ شہنشاہی را شکم از ہم درید
دلِ بخود سے رامیے اواندیشہ را	شیرِ قالیں کرد شیرِ پیشہ را
باز سے حق برید آن ناصبو	بود معراجش نمازِ با حضور
ایچنین دلِ خود نماؤ خود شکن	دارد اندر سینہ بیرون وطن
بندہ حق پیش مولیٰ لایستے	پیش باطل از ہم بر جا ستے
تو ہم انے نا والے اور بدست	شایدے را محلے اور بدست
خوش را در بازو خود را با گیر	دام گستر از نیاز و ناز گیر
عشق را آتش زین زبیدیہ کن	رو بہ حق تا بشو شیری پیہ کن

خوف حق عنون ایمان است و بس

خوف غیر از شکل کنها است و بس

زُکْنُوم

رسالت

تارکِ اقل بر ایم خلیل ۱۰ انبیا را نفس پاک او دلی

۱۰ آفس غوب نے الے وال پیر تلج ہے کہ شریفہ لا اُحِبُّ الْاَظْلَمِینَ کَظْمِ

اس خدائے لم یزل آیتے ۱۰ و شستِ دل آرزوئے ملتے

جوئے اشکِ از چشمِ نجوایشین ^{حکیم} ۱۲ تا پیامِ گلہزارِ کبھی شنید

بہر ما ویرانہ آبا و کرد ۱۴ طائفانِ خانہ بنیاد کرد

تا نہالِ ثبِ عَلینا ^{بست} ۱۵ صوتِ کارِ بسا رہا

حق تعالیٰ پیکرِ آفرید ۱۶ و ز سالتِ تنِ جاں و مید

حرفِ بصوتِ این عالم ^{پہم} ۱۷ از سالتِ مصرعِ نمونِ شمیم

لَهُ رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمِينَ لَكَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِنَا أُمَّةٌ مُسْلِمَةٌ لَكَ ۱۰
۱۲ وَعَهْدًا بِالَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ وَأَسْأَلُكَ أَنْ تَهْتَدِيَ بِنُورِ
لِلظَّالِمِينَ وَالْعَاقِبِينَ وَأَنْ تَرْكِعَ السُّجُودَ ۱۴

۱۶ رَبَّنَا إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ ذُرِّيَّتِي بِنُورِ عَيْدِي رُوحِ عِنْدِي ۱۷
۱۸ وَأَرِنَا مَنَاسِكَنَا وَبِعْ عَلَيْنَا رَحْمَتَكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ۱۹

از رسالت زمین ما آئین ما	از رسالت جهان تکوین ما
جزو ما از جزو ما لاینفک است	از رسالت صید هزار مایک است
از رسالت حلقه گرد ما کشید	انگه شان او بیک من تیرید
مرکز او وادی بطح است	حلقه مویلت محیط است
ایل عالم اسپاسم تخم	ماز حکم نسبت اقلیم
مثل موج از هم نیستیم	از میان بحر او نیستیم
منعرون ما نند شیر در سب	گشتش در جزو یو آرم

له اهل ائمه فی حدیثه - کالیث احد مع الاشیاء فی ج
 (حصه و غیره)

معنی حرم کنی تحقیق اگر

قوت قلب جگر گردوبی

قلب مومین کتابش قوت است

دانش از دست داد مرد است

زندگی قوم از دم او یافت است

فرد از حق ملت از زنده است

از سالت هم نوا گشتیم ما

کثرت هم ملامت شد

بنگری با دیده صدیق اگر

از خدا محبوب تر گردوبی

حکمتش حل الوری است

چون گل از زبان خزان افروز است

این سحر از آفتابش یافت است

از شعاع مهر او تابست

هم نفس هم عا گشتیم ما

پنجتایی چون وحدت شود

زندہ ہر کثرت بندِ حدت است

دینِ فطرت از نبی آموختیم

این گہراز بحرِ بی پایان است

مانند این حدت دستِ ما رود

پس خدا بر ما شریعت ختم کرد

رونق از ما محفلِ ایام

خدمتِ سیاقی گرمی با گذشت

لا نبی بعددِ احسانِ خدا است

و حدتِ مسلم دینِ فطرت است

درِ حق مشعلِ فرو ختم

ما کہ یکجا نیم از احسان است

ہستی ما با ابد ہم شد

بر سوال ما رسالت ختم کرد

اور سلِ آختم و ما اقوام

سہمِ شت و او مارا اخرین جا کہ وا

پڑہ ناموس دینِ مصطفیٰ است

حفظِ سرِّ وحدتِ ملت از تو

قوم را سرِ پیرِ قوت از تو

تا ابد سلامِ شیراز به بست

حق تعالی نقشِ دعوتِ تو گسست

مسلم ازینے حق صہبا کشد

نعرۃ لا قوم بعدی می زند

جہانِ مصطفیٰ پروانہ

آئینتے از ما سوا بیگانہ

وزہ اش شمعِ حریمِ آفتاب

آئینتے از گرمیِ حقِ سینہ تا

کعبۃ بیتِ خانہ ماہِ چہ شہ

کائنات از کیفِ او نگین شد

اکبر او زود حقِ اتقای او

مرسلان و انبیاء او

آیتِ اکریمہ صلی اللہ علیہ وسلم را بی شریعت

<p>حزینت مرا آو گلش در نهاد او مساوات آمد</p>	<p>کل مؤمن اخوة نذرش ناشکیب امتیازات آمد</p>
<p>پسخته از قالوا بلی پیمان او</p>	<p>همچو سر آزاد فرزندان او</p>

سجده حق گل بسپایش زوه

ماه و انجم بوسه برپایش زوه

لَا أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَىٰ (آیه شریفه)

حکایت ابو عبیدیان در معنی اخوت اسلامی

شید اسیر مسلمانند نبرد	قائدی از قائدان بزرگ بود
گباران دیده و عیار بود	حیلہ جوی و پرفتن و مکار بود
از مقام خم و خبرارش نہ کرد	ہم نام خم و خبرارش نہ کرد
گفتی ہم کہ جاں بخشی مرا	چوں مسلمانان اماں بخشی مرا
کرد مسلم تیغ را اندر نیام	گفتی خونت نختین بر من حرام
چوں درفش کاویانی چاک شد	آتش اولادِ اسان خاک شد

قائد سپہ سالار کعبہ بزرگ بود - نام خم و خنشاہ ایران - ۳۴ - درفش کاویانی - ایران کا علم کا نام

<p>میر میرزبان ایران است</p> <p>از فریب سخن آراستند</p> <p>در غنا عیش و شکر بے نیاز</p> <p>بار چیم و یک استگیم ما</p> <p>گرچه از خلق بلال رضوان است</p> <p>صلح کنش صلح کون است</p> <p>عهد ملت می شود پیمان فرد</p> <p>مسلمے اور اماں بخشودہ است</p>	<p>اشکارا شد کہ جان است او</p> <p>قتل او از میر عسکر خوانند</p> <p>بو عبیدان سید فوج حجج</p> <p>گفت ای یاران مسلمانیم ما</p> <p>تغیر عثمان نوائے بود را</p> <p>ہر یکے از ما امین ملت است</p> <p>ملت اگر دو اساس جان فرد</p> <p>گرچہ باں دشمن ما بودہ است</p>
---	--

خونِ اولیٰ معشرِ خیرِ الانام

بر دم تیغِ مسلمانانِ حرام

حکایتِ سلطانِ و معمارِ درِ معنی و ایتِ سلیمان

در فنِ تعمیرِ نامِ بلند

مسجدِ از حکمِ سلطانِ مراد

خشمگینِ و ترقصِ سیرِ او

دستانِ پیرِ از خنجرِ مرید

بود معمارِ زلفتِ خنجد

ساختنِ آسنةِ گنبدِ بازاد

خوشنایید شاهِ را سیرِ او

آتشِ سوخته ز پیشِ چکید

جو خوشی از ساعدِ معمار رفت

اس سبب کہ ستیش سنگ صفت

گفت ای سعیم حق گفتار تو

سنتش بر سوطِ شانیم

قاضی عادل بدنِ خسته لب

ننگِ زہدیتِ قرآنِ بید

از خجالتِ پیر یا خست

یک فریادِ دعویٰ گری

پیش قاضی ناتوان و زار رفت

داستانِ جو سلطانِ باز گفت

حفظِ امینِ محمد کا تو

قطع کن از روی قرآنِ دعویٰ

گردشہ در حضورِ خو طلب

پیش قاضیِ جو خطا کاراں رسید

عارضِ اولالہ اندوست

یک طرفِ شانہ گریوں فرس

گفت شیخ از کرده خجالت دوام
اعتراف از جرم خود آورده ام

گفت قاضی فی القصاص
زندگی گذیر این قانوشات

عبد مسلم کمتر از احرار نیست
خون شبنگین تر از معمار نیست

چون در این رسم محکم شنید
دستش از بستن بر او کشید

مدعی را تا خاموشی نماند
آیه بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ خُتِمَ

گفت از خدای بخشیدمش
از باری مصطفی بخشیدمش

یافت مورس بر سلیما ز ظفر
سقطت این چنین چه بنگر

۱۰ وَ لَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيٰوةٌ يَا اٰقِلِ الْاَلْبَابِ (آیه شریفه)

۱۱ اِنَّ اللّٰهَ يَأْمُرُكُمْ بِالْعَدْلِ وَالْاِحْسَانِ (آیه شریفه)

پیش فرماں ہند مولیٰ کیست

پوریہ ہند یاب کیست

در معنی سیت مینہ ستر در کربلا
موجز اسلا و جا شکر بلا

گردنش از بندہ پرچہ دست

عشق رام ممکن یا ممکن است

پاک تر چالاک تر یا یک تر

عشق چون باز میدان عمل

مہر کجیاں ماہر لہو چو دست

مہرین از عشق را و عشق از مہرین است

عقل سفاک است و سفاک تر

عقل چچاک اسباب و علل

عشق صید ز بازو افکند	عقل مکار است و دام نمی زند
عقل را سر پریم و شکست	عشق را عزم و یقین لاشکی است
آن کند ترحم تاوریاں کند	این کند ویراں که آباداں کند
عقل چون باد از باد در جبال	عشق کمیاب و بهار او گراں
عقل محکم از اساس چو چند	عشق عریاں از لباس چو چند
عقل مگوید که در پیش کن	عشق گوید امتحان خویش کن
عقل باغبان است ناز اکتساب	عشق از فضل است با خود رستاب
عقل گوید شاد شو با و شو	عشق گوید بنده شو از او شو